

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070

Letnik XXIII. št. 91-92 E-mail: pisarna@kredarica.org Novi Sad, julij-december 2023

DOBRODOŠLI DOMA 2023

XI. DNEVI SLOVENSKE KULTURE

Foto: Đorđe Veselinov

SESTANEK Z DRŽAVNO SEKRETARKO URADA

V petek 8. decembra 2023 je državna sekretarka Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Vesna Humar zaključila dvodnevni obisk pri slovenski skupnosti v Srbiji na veleposlaništvu v Beogradu, kjer se je srečala s predstavniki Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine. Sestanka se je udeležila tudi članica Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji in predsednica Upravnega odbora Društva Slovencev Kredarica Elza Ajduković.

V vsebinsko bogatem pogovoru so predsednik in nekateri člani sveta državni sekretarki predstavili stvarnost in izzive Slovencev v Srbiji s poudarkom na dejavnostih, ki jih uspešno izvajajo in zaradi katerih z optimizmom zrejo tudi v prihodnost.

Priredila: Elza Ajduković

Vir: Veleposlaništvo Republike Slovenije

OBISK DELEGACIJE DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE

Delegacija Skupine prijateljstva Državnega zbora Republike Slovenije z Republiko Srbijo se je 30. maja 2023 udeležila sprejema v rezidenci veleposlanika Republike Slovenije, nj. eks. Damjana Berganta v Beogradu, na katerega sta bila povabljeni tudi predstavnika največjih Društev Slovencev v Srbiji.

Delegacija Skupine prijateljstva Državnega zbora se je na povabilo predsednika Poslanske skupine prijateljstva s Slovenijo v Narodni skupščini Republike Srbije Milije Miletića od 30. maja do 1. junija 2023 mudila na uradnem obisku v Republiki Srbiji. V delegaciji, ki jo je vodila predsednica Skupine prijateljstva Lena Grgurevič, sta sodelovala poslanca Miroslav Gregorič in Teodor Uranič. Delegacijo je sprejel predsednik srbskega parlamenta dr. Vladimir Orlić,

sestali so se z Odborom za zunanje zadeve in Odborom za evropske integracije, z ministrico za evropske integracije Tanjo Miščević in ministrom za zunanje zadeve Ivico Dačićem.

V imenu Društva Slovencev Sava se je sprejema udeležil predsednik Društva Saša Verbič, v imenu Društva Slovencev Kredarica pa predsednica Upravnega odbora Elza Ajduković. V pogovoru so se dotaknili položaja slovenske narodne manjšine v Srbiji. Ob robu dogajanja je delegacija 1. junija 2023 obiskala Društvo Slovencev Kredarica, kjer jih je sprejela predsednica Upravnega odbora Društva Slovencev Kredarica Elza Ajduković, ki je gostom predstavila Društvo in njegove aktivnosti.

Priredila: Elza Ajduković

Vir: Veleposlaništvo Republike Slovenije

V SPOMIN NA SREČANJE

S spoštovanjem se spominjamo **Istvana Pasztorja**, predsednika Skupščine AP Vojvodine, ki je umrl 30. oktobra 2023 po težki bolezni. **Istvan Pasztor** je rojen 20. 8. 1956 v Novem Kneževcu, bil je po poklicu pravnik. Funkcijo predsednika skupščine APV je opravljal od 2012 do oktobra 2023. Bil je tudi dolgoletni predsednik Zveze vojvodinskih Madžarov in s svojim delovanjem vezan za aktivnosti Skupščine AP Vojvodine.

Dne 1. junija 2023 v Novem Sadu se je predsednik Skupščine AP Vojvodine **Istvan Pasztor** sestal z vele-

poslanikom Republike Slovenije, nj. eks. Damjanom Bergantom in delegacijo poslancev Državnega zbora Republike Slovenije – člani Skupine prijateljstva z Republiko Srbijo, ki so se mudili v večdnevem obisku institucij v Srbiji in Vojvodini.

Predsednik **Pasztor** je med ostalim izpostavil, da vse nacionalne skupnosti že desetletja ta prostor doživljajo kot svojo domovino in da sprejemajo in upoštevajo raznolikosti. Na sestanku je pogovor tekkel o vlogi AP Vojvodine pri pridružitvi Republike Srbije Evropski uniji.

Predsednica Skupine prijateljstva s Srbijo v Državnem zboru Slovenije Lena Grgurevič je poudarila, da Slovenijo in Srbijo povezuje skupna zgodovina, dobrososedski in institucionalni odnosi, kot tudi vse vrednote, o katerih je tekla beseda in dodala, da je Slovenija pripravljena pomagati pri postopku pridružitve.

Sestanku je prisostvovala generalna sekretarka Skupščine APV Sandra Stojković, kot tudi poslanci v Narodni skupščini Republike Srbije, člani Poslanske skupine prijateljstva z Republiko Slovenijo.

*VIR: Skupščina APV
in Veleposlaništvo R Slovenije v Beogradu
Besedilo priredila: Elza Ajduković*

PREDNOVOLETNO DRUŽENJE

Dne 14. novembra 2023 je v rezidenci veleposlanika Republike Slovenije v Beogradu nj. eks. Damjana Berganta potekalo prednovoletno druženje s predstavniki slovenskih društev v Srbiji. Vsi prisotni so se zavzeli za krepitev nadaljnjega dobrega sodelovanja

in pomembnosti slovenske tradicije in kulture v prostoru. Druženja sta se udeležila tudi predsednik DS Kredarica Đorđe Veselinov in predsednica UO DS Kredarica Elza Ajduković.

Besedilo in foto: Đorđe Veselinov

MOJA DOMOVINA 2023

V petek 30. junija 2023 so se učenci dopolnilnega pouka in pevci pevskih skupin Društva Slovencev Kredarica odpravili v Kapele blizu Brežic v Sloveniji, kjer so se na povabilo Kulturnega Društva Kapele iz Kapel predstavili z recitacijami in pesmimi v skupnem programu. Program je bil zelo pester.

Po srčnem sprejemu smo si ogledali film o znameniti naravni posebnosti – JOVSIH, sledil je nastop domače vokalne skupine Iris, nato pa je prisotne pozdravila mlada članica KD Kapele. Podpredsednica Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji dr. Maja Đukanović, profesorica slovenščine na Filološki fakulteti v Beogradu, je v imenu Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji in imenu DS Kredarica pozdravila prisotne.

Sledil je nastop pevskih skupin DS Kredarica pod vodstvom mag. Boruta Pavliča in recital učencev dopolnilnega pouka slovenščine pod mentorstvom Rut Zlobec, s katerim so počastili spomin na Jožeta Plečnika, pisatelja Ivana Tavčarja in pesnika Karla Destovnika Kajuha. Pesem *Pravljica* je recitirala najmlajša domačinka Klara, Tračarice so izvedle šaljiv skeč in zapel je Moški pevski zbor iz KD Kapele.

Po okusni pogostitvi je sledilo druženje v domu in pod zvezdami... Donele so slovenske in "starogradske" pesmi in ob prihodu avtobusa, ki so ga velikodušno organizirali domačini, se je bilo težko posloviti.

Hvala predsednici Jožici Penič in vsem članom KD Kapele za izjemno gostoljuben sprejem, pozornost ob nastopih, za darila, ki nas bodo spremljala tudi pri pouku in bogato pogostitev. Obljubili smo si, da se kmalu spet vidimo v Novem Sadu.

Zahvala tudi Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu za podporo pri rea-

lizaciji gostovanja Moja domovina, Davorju Lipeju pa prisrčna hvala za poslane fotografije.

*Besedilo: Zdenka Maletin
Foto: Davor Lipej Videokom*

DOBRODOŠLI DOMA 2023

Od 1. do 2. julija 2023 je DS Kredarica sodelovalo na tradicionalni manifestaciji Dobrodošli doma, ki je namenjena Slovincem v zamejstvu in po svetu.

Srečanje je bilo v idiličnem slovenskem mestu Vipava. Nastopili so učenci dopolnilnega pouka pod mentorstvom učiteljice Rut Zlobec in Mešani pevski zbor DS Kredarica pod vodstvom dirigenta Boruta Pavliča.

Po nastopu se je sekretarka UO DS Kredarica Zdenka Maletin srečala s predstavnikoma Urada, ministrom Urada za Slovence Matejem Arčonom in Suzano Martinez, predstavnico Urada za slovenska Društva v Srbiji.

PONOVNO V SLOVENIJI – VIPAVA 2023

Vso pomlad smo nestrpno čakali da spet vidimo našo Slovenijo. Preveč dolgo je trajalo naše zaprtje zaradi corone in nezmožnost potovanja da smo komaj čakali lansko leto 2022 in tudi to poletje 2023 da se premaknemo z mesta in predvsem da obiščemo našo lepo Slovenijo. Lani smo imeli nepozabno potovanje v Novo mesto. Letos pa smo obiskali Kapele pri Brežicah in Vipavo od 30. junija do 2. julija.

Zdenka Maletin in Matej Arčon

Iz sončnega Novega Sada smo se zgodaj zjutraj odpravili na pot. Avtobus je bil poln nas, članov DS Kredarica, veselih in dobrodušnih. Pot se je podaljša-

Suzana Martinez in Zdenka Maletin

la skozi neskončno ravnino po nekdanji tim. avtocesti bratstva in enotnosti. Nestrpno smo pričakovali, da v daljavi vidimo zeleno hribovje Slovenije, posebno pa hrib s gradom Mokrice na vrhu, kot prvi znak, da smo prispeli. V popoldanskem času smo prispeli v Brežice in takoj se srečali z našo učiteljico Rut

SPODNJI GRAD stoji nad izvirov reke Vipave, imenovanim Podfarovž. Zgrajen je bil tako kot zgornji v 12. stoletju v obliki dveh visokih, z notranjim dvoriščem povezanih stavb. V virih se prvič omenja 1329 kot castrum inferius. Potem je skozi preteklost pogosto spreminjal lastnike.

Po letu 1950 so ga prenovili za potrebe semenišča, od 2001 pa je v njem dijaški dom Škofijske gimnazije Vipava. Stavba, zgrajena na živi skali, je nepravilne oblike, ker se prilagaja razgibanemu terenu. Malo semenišče, dvonadstropna klasicistična stavba ob Spodnjem gradu, je bilo zgrajeno med letoma 1845 in 1860. Na začetku je prevzelo tudi vlogo župnišča, zgraditi pa ga je dal vipavski dekan Jurij Grabrijan. Med opremo je tudi njegov portret, delo Mihaela Stroja.

REKA VIPAVA izvira ob zahodnem vznožju Nanosa. Ima sedem stalnih izvirov, najjužnejši je Pri kapelici, sledi izvir Pod lipco, tretja skupina izvirov pa je razporejena v osrednjem zatrepu vipavskih izvirov. Najizdatnejši izvir je tik pod vhodom v umetni rov Vipavske jame. V osrednje izvire Vipave, imenovane Pod skalco, se poleg omenjenih dveh izvirov stekajo še vode po dveh neprebranih špranjastih rovih Za gradom. Podobne narave kot izvir Za gradom je dvojni izvir Pod farovžem. Temperatura vode stalnih izvirov je od 8,5 do 10 stopinj Celzija. V izvire Vipave se stekajo vode iz kraškega zaledja planot Nanosa in Hrušice. Izviri Vipave so zavarovani kot naravni spomenik in so del širšega območja naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov.

Vir: **Internet**

Zlobec. Nastanili smo se v Mladinskem centru Brežice, ki se nahaja v čudovitem parku na hribu poraščem z mnogimi stoletnimi drevesi.

Po namestitvi in okrepčitvi je sledil odhod v kraj Kapele, kjer smo imeli nastop in srečanje z gostitelji. Odpeljali smo se avtobusom skozi cvetoče pokošene trate in goste gozdove do majhne slikovite vasi Kapele. Gostitelji v Kapelah, ki imajo dolgoročno in uspešno sodelovanje z DS Kredarica in drugimi Društvi Slovencev iz Srbije, so nam izrekli toplo dobrodošlico. Kapele so zares majhna vas, saj imajo manj kot 300 stanovalcev, toda okolje je zelo urejeno, slikovita narava. Najprej so nas gostitelji v stari osnovni šoli spoznali z naravnim značilnostmi v Kapelah. Najpomembnejši pa je naravni park Jovsi. To je močvirnato in vlažno travnišče prepredeno z vegetacijo, z veliko rastlinskih in živalskih vrst od katerih so mnoge zelo redke in ogrožene. Sredi te idilične krajine je opazovalni leseni stolp, ki ga na žalost nismo mogli obiskati, ker je bilo temno in se je začela predstava.

Potem smo imeli prireditev skupaj z gostitelji. Najprej so nastopili pevski zbori, potem pa smo brali besedilo v slovenskem jeziku. Oni so nam tudi pripravili kratko in veselo gledališko predstavo z veliko petja in glasbe. Po prireditvi je sledilo druženje s pogostitvijo, pijačo in potico. Bilo je zelo veselo, veliko glasbe, petja in smeha. V poznih nočnih urah smo se vrnili v Brežice na spanje. Naslednje jutro smo še imeli dovolj časa obiskati prelepo mesto Brežice, da vidimo grad iz XVI. stoletja, ki je zdaj muzej Savske doline in razgledni vodni stolp star več kot sto let.

Sledila je vožnja približno tri ure mimo Ljubljane proti zahodu, to se pravi proti prekrasnemu podeželju slikovite Vipavske doline, ki leži med zelenimi gozdnatimi griči in raztresenimi majhnimi vasi in cerkvami. Prispeli smo v Vipavo in se nastanili v nekdanji dvorec, sedaj Dijaški dom Škofijske gimnazije Vipava, ki dominira na vrhu hriba in od koder smo lahko videli celotno mesto. Vipava je zelo lep kraj ob izviru reke Vipave. Skozi mesto se vijejo ozke ulice s kamnitimi nišami in ograjami, s kamnitimi mostovi čez bistro zeleno reko. Mestece spominja na obmorska mesta.

Po kosilu smo naredili kratek ogled okolice in prišli na trg, kjer se je začela prireditev. Nenadoma se je začelo oblačiti in začelo je deževati ravno v času našega nastopa. Vendar nam dež ni preprečil sodelovanja. Številna Društva Slovencev iz drugih držav so tudi sodelovala s svojimi programi. Kmalu se je nebo razjasnilo, tako da se je druženje nadaljevalo ob pesmi in glasbi.

Zadnji dan po zajtrku smo odpotovali nazaj z mnogimi lepimi spomini. Dan je bil lep, sončen in smo se ustavili v Ljubljani. Bil je lep počitek in sprehod ob Ljubljani in ob vznožju starega mestnega jedra. Vrnili smo se domov dobro raspoloženi z željo, da se naslednje leto družimo še naprej in sklepamo nova prijateljstva v slovenski deželi.

Besedilo in foto: **Snežana Miladinović**
in **Marjeta Pižurica**

XI. DNEVI SLOVENSKE KULTURE

Društvo Slovencev Kredarica je v letu 2023 organiziralo XI. Dneve slovenske kulture. Manifestacija je bila od 16. do 19. 11. 2023, kjer so se predstavila društva, skupine in posamezniki iz Slovenije, Hrvaške in Srbije.

V prostorih DS Kredarica Novi Sad je v četrtek 16. novembra 2023 potekala slavnostna otvoritev XI. Dnevo slovenske kulture, ki je bila zaznamovana z razstavo ob 100-letnici smrti Maksa Pleteršnika, avtorja znamenitega slovensko-nemškega slovarja.

Bila je tudi podelitev nagrad udeležencem Literarnega natečaja 2023, ki ga vsako leto organizira Uredniški odbor Biltena Kredarica.

Na otvoritvi je prisotne pozdravila Kristina Klinner, konzulka Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu in se članom Društva zahvalila za trud pri ohranjanju slovenske kulture, tradicije in jezika. Prisotne je nagovoril tudi Rajko Marić, častni konzul Republike Slovenije v Vojvodini. Udeleženci in nagrajenci Literarnega natečaja 2023 so prebrali svoje prispevke, potem pa so prejeli simbolične nagrade.

V petek 17. novembra 2023 je bil v okviru manifestacije XI. Dnevi slovenske kulture XX. Večer slovenske poezije v dvorani Tribina mladih v Kulturnem centru v Novem Sadu.

Prisotne je s skladbo *Carpe Diem* skupine Joker Out na harmoniki pozdravila učenka Magdalena, potem sta prisotne nagovorila Đorđe Veselinov, predsednik DS Kredarica in Darinka Kozinc, predsednica GLK Govorica, ki sta poudarila pomen negovanja

slovenske identitete skozi jezik, kulturo in običaje. Nato so najmlajši učenci nastopali s skupinsko recitacijo *Drobné pesmi* Karla Destovnika Kajuha, najstnikji so na svoj način predstavili življenje in delo Ivana Tavčarja.

V zadnjem delu prireditve so se predstavili člani literarne skupine GOvoRICA iz Nove Gorice iz Slovenije in sicer pesnik Andrej A. Golob, pesnica Tanja Očelič, pesnica in kantavtorica Sabina Vostner, pisateljica in pesnica Darinka Kozinc ter slikarka Zrinka Očelič in podarili glasbeno doživetje, pesmi in zgodbe. Predsednica GLK Govorica Darinka Kozinc je otrokom podarila dvojezično knjigo *Radi imamo naš planet-Volimo našu planetu* avtorjev Milana Petka Levokova in Darinke Kozinc. V programu je sodelovalo okrog 40 izvajalcev, publika je v polni dvorani nastopajoče nagradila z velikim aplavzom. Sledilo je druženje v prostorih DS Kredarica.

V soboto 18. novembra 2023 je bil XX. Večer slovenske pesmi v Slavnostni dvorani v Mestni hiši v Novem Sadu. V imenu Društva Slovencev Kredarica je prisotne nagovoril predsednik Đorđe Veselinov in posebej pozdravil Danico Bojković, predsednico Slovenskega kulturnega društva Ajda iz Umaga iz Hrvaške in Nino Mezinac, predsednico Kulturnega društva Cominum iz Komna iz Slovenije ter predstavnike ali predstavnike slovenskih društev v Srbiji, ki vsako leto sodelujejo na tradicionalnem koncertu.

Letos so gostovali pevski zbori in pevske skupine ŽePZ SKD Ajda iz Umaga, ki ga vodi dirigentka Vesna Car in Folklorna skupina SKD Ajda iz Umaga, vodja in koreografka je Evelin Semeši, potem MePZ

KD Cominum iz Komna pod vodstvom dirigenta Luke Vetriha, MePZ DS Planika iz Zrenjanina, ki ga vodi dirigentka Danijela Avram, MePZ DS Triglav iz Subotice, dirigentka je Diana Kiš Miškolci, klavirska spremljava pa Kristina Mate ter MoPS Fantje in

MePZ iz DS Kredarica, dirigent in umetniški vodja je Borut Pavlič. Koncert se je zaključil s pesmijo *Slovenija od kod lepote tvoje*, kjer so zapele vse sodelujoče pevske skupine ob glasbeni spremljavi Instrumentalnega ansambla DS Kredarica v sestavi Ksenija Ercegan – flavta, Mirko Pavlič – kitara, Tatjana Mažurin – harmonika in Mihailo Kolesar – viola. Na odru so se

jim pridružili še plesalci folklorne skupine SKD Ajda. Članica DS Kredarica Nataša Ivanišević je vodila program.

Koncert je bil zelo dobro obiskan, saj je bila slavnostna dvorana nabito polna, v programu pa je nastopilo okrog 200 izvajalcev.

Manifestacija XI. Dnevi slovenske kulture in sicer predstavitev, negovanje slovenskega jezika, kulture in tradicije skozi aktivnosti DS Kredarica so popolnoma uresničeni.

DS Kredarica že 26. leto skrbi za ugled slovenske skupnosti v Novem Sadu in domovine Slovenije, ki ju v pozitivni luči predstavlja, poleg tega pa skrbi za povezovanje rojakov, še posebej mladih in njihovo negovanje slovenskega jezika, kulture in običajev.

Besedilo: Elza Ajduković
Foto: Đorđe Veselinov, Rut Zlobec
in Kristina Koprivšek

OBISK SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA

Društvo Slovencev Kredarica so 9. oktobra 2023 obiskali člani Slovenskega etnološkega društva, ki so se mudili na večdnevem obisku v Srbiji. Poleg

Društva Slovencev Kredarica so obiskali še Društvo Slovencev Kula v Vršču in Društvo Slovencev Triglav v Subotici, kjer so 7. septembra 2023 organizirali strokovni posvet *Prepletanje elementov kulturnih dediščin iz prvotnih in sedanjih domovin – Rokodelska znanja in veščine*.

Predsednica SED dr. Tanja Roženberger je Društvu Slovencev Kredarica in učiteljici Rut Zlobec poslala pismo zahvale in med ostalim napisala: *Na naši strokovni poti smo izvedeli veliko novega in zanimivega ter doživeli veliko lepega. Še naprej vam želimo uspešno in aktivno delovanje, še zlasti med mladimi...*

Slovensko etnološko društvo je Društvu Slovencev Kredarica podarilo obilo gradiva, ki ga že uporabljajo pri pouku.

Hvala vsem za sodelovanje in podporo.

Besedilo: Rut Zlobec

Foto: Đorđe Veselinov

OBISK OŠ OB RINŽI KOČEVJE

V nedeljo 15. oktobra 2023 so se učenci iz Osnovne šole Ob Rinži iz Kočevja, Slovenija, ustavili tudi v Novem Sadu, kjer jih je predsednik Društva Slovencev Kredarica Đorđe Veselinov s člani vodstva sprejel v prostorih Društva.

Ob prijetnem druženju s pogostitvijo so se gostje iz Slovenije pogovarjali o vtisih, ki so si jih nabrali, potem pa se počasi poslovili ter odpravili na pot domov v Slovenijo. Zahvaljujemo se vsem za sodelovanje.

Besedilo in foto: Đorđe Veselinov

SREČANJE Z ALEŠEM VALIČEM, IGRALCEM IN PROFESORJEM AGRFT V LJUBLJANI

V začetku decembra, smo imeli čast srečati se z znanim igralcem in profesorjem umetniške besede na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, Alešem Valičem, ki smo ga gostili v Društvu.

Eden od najbolj prepoznavnih slovenskih dramskih igralcev je obiskal Novi Sad s študenti dramske igre na AGRFT, ki so nastopali na Festivalu študentskega gledališča v organizaciji Akademije umetnosti Novi Sad.

V prijetni atmosferi, smo se pogovarjali z Alešem Valičem o njegovih številnih vlogah v gledališču, filmu in televiziji, o njegovih študentih, o nekdanji skupni državi ter o dejavnostih naših članov, o različnih aktivnostih Društva ter nenazadnje, o življe-

nju, umetnosti in kulturi. Isti večer smo imeli zadovoljstvo gledati predstavo *Zločin na kozjem otoku* Uga Bettija, ki so jo odigrali njegovi študenti v Srbskem narodnem gledališču.

Besedilo in foto: Kristina Koprivšek

MIKLAVŽEVANJE V DRUŠTVU SLOVENCEV KREDARICA

Številni otroci in starši so praznovali prihod Miklavža v organizaciji Društva Slovencev Kredarica v Novem Sadu. V petek 8. decembra 2023 ob 19h so priredili zelo lepo Miklavževanje, na katerem so nastopili učenci dopolnilnega pouka, ki se učijo slovenščino v Društvu, z učiteljico Rut - od najmlajših do mladostnikov. Pred programom so posneli in poslali tudi novoletno video čestitko na Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Program je vodila Nataša Ivanišević.

Program je bil zelo pester. Najprej je Magdalena Kiso zaigrala na harmoniko, potem je bila dramatizacija pripovedi *Snežak prometnik* avtorice Marije Lovrić. Otroci iz Društva so igrali različne vloge, peli pesmice, plesali snežno polko, pripravili ilustracije

svojih vlog ter naredili plakat z vabilom na Miklavževanje. Učenka Mila Breberina pa je poslala ilustracijo Snežaka prometnika, ki je ves čas krasil dogodek.

Poleg tega so nastopali tudi učenci, ki obiskujejo Slovenski jezik z elementi kulture pri učiteljici Nini Stanimirov Veriš v dveh osnovnih šolah Vase Stajića in Prva vojvođanska brigada v Novem Sadu. Prebrali so svoja pisma Miklavžu.

In kot vedno so na koncu vsi pridni otroci dobili zelo lepa darila.

Besedilo: Kristina Koprivšek

Foto: Đorđe Veselinov

ČESTITKA

MARIJA LOVRIĆ, pisateljica in pesnica ter urednica Biltena Kredarica in učenka v DS Kredarica Novi Sad je osvojila drugo mesto v kategoriji Po Šinkovčevem verzu s pesmijo *Čigave so bile oči* na pesniškem natečaju Šinkovčevi dnevi poezije 2023 v organizaciji JSKD Idrija!

SKUPINSKO ODKRIVANJE SLOVENIJE

Kot otrok sem z mojimi starši in bratcem večkrat bila v Sloveniji. Od takrat je minilo veliko let in kočno sem dobila priložnost, da spet grem v Slovenijo, ampak tokrat s hčerkama in možem. Že tri leta zahvaljujoč DS Kredarica, društvu Pleteršnikova domačija Pišece, naši vedno nasmejani učiteljici Rut Zlobec in krasnemu gostitelju Martinu Dušiču, del poletja preživljamo v majhnem mestu Pišece, v okviru projekta *Moja hiša je tvoj dom*. Nastanjeni v Pleteršnikovi zidnici, na višini nad muzejem, v Pišecah in vinogradu, uživamo v sproščujoči tišini, razgledu na naravo okoli nas in se pogovarjamo kaj novega bomo odkrili.

Seveda da smo kot večina, najprej želeli na obisk Postojnske jame, Bleda, Bohinja, Ljubljane s starim gradom in Tromostovjem, Kopra in primorja, da se kopamo v nekateri od rek, jezer, termah in morju, da se sprehajamo po Pohorju...

Ampak Slovenija nas ni pustila da bomo (samo) opazovalci. Vsaka vas, vsako mesto, vsak gozd, reka, pot, klicali so nas da nam pripovedujejo svojo zgodbo, ter da jih raziskujemo in postopoma so nam odkrili pravi pomen besed *Moja hiša je tvoj dom*.

Ali naj začnem z majhnimi mesti kot so Pišece in Vitanje z domačijo in muzejem Maksa Pleteršnika in centrom Vesoljskih tehnologij Noordung, ki nas spominjajo na pomembnost tega, da ne pozabimo od kod prihajamo? Ali morda začnem z Rušami in športnim centrom? Tukaj, na turnirju v kegljanju, lahko dobiš podporo čeprav si iz Novega Sada in si samo spotoma hotel ogledati novo kegljišče. Kamorkoli se obrneš, vidiš da je šport način življenja, ne pa tekmovanje.

V Radovljici, mestu kot iz pravljice, smo odkrili, da muzej ni samo stavba, kjer so postavljeni neki stari predmeti in fotografije. To je prostor, kjer se učiš in

odkrivaš skozi igro. In zaradi tega je normalno, da v muzeju čebelarstva, čebele imajo svoj panj, lahko grejo noter in ven in obiskovalci lahko pogledajo, kako čebele ustvarjajo med in da s tem niti čebele niti ljudje niso ogroženi. Tudi Žalec ni mesto, v katerega boš prišel samo na ogled in poskus piva na fontani piva. Tukaj, v veliki senci dreves so postavljene edukativne table iz katerih se učiš o hmeljarstvu tega kraja in ugotoviš kako veliko let in dela potrebujejo kilometri nasada hmelja, ki si jih opazil skozi okno avta. Povsod se lahko nekaj novega naučiš.

Sprehajajoč se po Škratovi učni poti na Pohorju, na vsakem koraku vidiš velika mravljišča in čutiš, kot da te z vseh strani napadajo velike gozdne rdeče mravlje. Ampak na učni poti lahko najdeš interaktivne edukativne točke, kjer postopoma odkrivaš pomembnost mravelj za naravo in nadaljuješ sprehod pozabivši na neprijetno sklenjenje mravljične kisline.

In kaj je najbolj pomembno, tako otroci kot tudi starši uživajo v skupinskem odkrivanju Slovenije. Enako imamo možnost da se igramo, raziskujemo, da okusimo nove (ali pozabljene) okuse, se sproščamo ob glasbi poletnega festivala v Brežicah, ob knjigi sposojeni iz knjižnice Brežice ali sede na mostičku v Kostanjevici ob Krki in gledajoč prižig 1000 lučk.

Dom ni zgradba z štirimi stenami in streho, dom je nekaj kar gradiš, o katerem skrbiš, v katerem ustvarjaš in kjer neguješ dobre odnose z naravo in ljudmi okoli sebe.

Besedilo in foto: Tamara Kiso

NEPOZABEN TEDEN

Letos poleti smo bili z družino ter z babico in dedkom v Pleteršnikovi zidanici, ki gosti slovenske potomce izven domovine v okviru projekta Moja hiša je tvoj dom.

V Pišecah v hišici na vrhu hriba smo preživeli od 18.7. do 25.7.2023 nepozaben teden dni. Imeli smo najbolj simpatične sosede (osle), ki jih nikoli ne moti otroški vrvež (po tem so veliko boljši od naših sosedov).

Spuščali smo se po vodnih toboganih v termah Dobova, uživali v banana split sladici v deževni Ljubljani, planinarili do Lovskega doma in Pišečkega gradu, si ogledali muzej Maksa Pleteršnika.

Velika hvala naši učiteljici Rut Zlobec in njenemu možu Ljubu, kot tudi našima gostiteljema Martinu in Mileni Dušič za izjemno gostoljubje in ljubeznivost. Družina Pavlič in Ercegan!

Besedilo: Ksenija Ercegan

DR. OLIVER FOJKAR

diplomirani biolog, doktor agronomskih znanosti, filmski ustvarjalec

V naši bližji in daljnji okolici obstajajo naravni rezervati. Da bi se seznanili z njihovim pomenom, sem septembra letos ob Sejmu ekologije v Novem Sadu, poiskala dr. Oliverja Fojkarja, diplomiranega biologa, doktorja agronomskih znanosti, filmskega ustvarjalca, ki živi v Novem Sadu, dela v Pokrajinskem zavodu za varstvo narave, tudi našega člana, da vam ga predstavim.

Ali bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

Celotno moje dosedanje življenje je bilo povezano z NARAVO. Odkar vem zase, sem imel rad živali in rastline, rad sem preživljal čas v naravi. Rojen sem kot tretji otrok od očeta Oliverja in matere Katice (roj. Škondra) v Vrbasu (Vojvodina, Srbija), na čuden in enkratni datum 9. 9. 1969. Zdi se mi, da me številka devet spremlja skozi vse življenje. Kot otrok sem imel zelo rad pse in sem imel tri potepuške pse: Lesija, Žučo in Crno Munjo. Vsak dan sem jih hranil in se z njimi igral pred blokom. Vsako jutro so me čakali pred blokom in me spremljali v šolo, bila je to velika ljubezen. Pogosto sem domov prinašal tudi

ranjene ali onemogle ptice, na primer galeba in sivo vrano...

Osnovno šolo sem obiskoval in končal v Odžacih. Tu se mi je zgodilo, da me je predmetna učiteljica biologije Olgica Karanović izbrala, da v imenu šole grem na tekmovanje. Vsi so se spraševali, zakaj ravno Oliver, „Otroci, Oliver je naredil najboljši herbarij od vseh otrok. Prinesel je rastline ne samo iz našega kraja, temveč tudi s planin, Mediterana, alge iz morja...“ Spoznala je, da se tu skriva velika ljubezen in se zato opredelila zame. To je se je končalo s 1. mestom na Zveznem jugoslovanskem tekmovanju iz biologije v osmem razredu. Izdelal sem nalogo *Značilnosti slatine južno od Srbskega Miletića in možnosti njenega izkoriščanja*. Ta nagrada je utrla pot mojemu bodočemu življenju.

Končal sem *Gimnazijo Jovan Jovanović Zmaj* smer biologija v Novem Sadu. In potem še trikrat osvojil prvo mesto na Zveznem tekmovanju iz biologije. Diplomiral sem biologijo, raziskovalno smer, na Naravoslovno-matematični fakulteti v Novem Sadu leta 1995. Magistriral sem leta 2000 in doktoriral 2016 na Agronomski fakulteti v Novem Sadu, na katedri za mikrobiologijo zemljišča. Bil sem štipendist Evropske Mikrobiološke Federacije in bil leta 1998 več mesecev na Univerzi v Stockholmu, kjer sem raziskoval azotofiksirajoče cianobakterije (elektronska mikroskopija in genetske analize).

Kako in kdaj biolog postaja tudi filmski ustvarjalec?

Po končanem študiju biologije sem bil povabljen, da se javim na razpis s par predlogi za ekološke oddaje v Izobraževalno-dokumentarnem programu RTV. Sprejeli so nekoliko mojih scenarijev in tako se je moja življenska pot nadaljevala v drugo smer.

Delal sem v Izobraževalno-dokumentarnem programu RTV Novi Sad sedem let (1995-2002) kot scenarist in avtor oddaj o naravi. Prvi film, ki sem ga naredil za RTV se je imenoval *V sencu civilizacije* (1995), ukvarjal se je z naravo Petrovaradinskega močvirja in je trajal 50 minut. Sprejet sem v Združenje filmskih in TV delavcev Vojvodine. Na RTV sem kot honorarni avtor oddaj dobro izučil filmske obrti.

Potem sem si pridobil certifikat za kamero 2006 na Novosadski Odprti Univerzi, si pridobil diplomu potapljača Professional Scuba Schools. Bil sem ustanovitelj (2004) in predsednik Akademskega Društva za preučevanje in zaščito narave – Novi Sad.

Kako poteka Vaše delo?

Poklicno se ukvarjam z varstvom narave in že več kot 20 let delam v Pokrajinskem zavodu za varnost narave v Novem Sadu kot PR menadžer in do pred kratkim kot načelnik Oddelka za promocijo, edukacijo in odnose z javnostjo.

Ustvaril sem veliko število poljudnoznanstvenih filmov na področju narave in ekologije: *V sencu civilizacije*, *Zimski let*, *Gobe Fruške gore*, *Molitva za goro*, nadaljevanka *Narava kot življenje*, *Moj prijatelj štiglic*, *Bele štoklje moje ravnine*, *Male stoječe vode Vojvodine*, *Reka življenja – Donava*, *Konji Krčedinske ade*, *Potiski biser – naravni park Stara Tisa pri Bisernem otoku*, *Zaščitene naravne dobrine Novega Sada...*

Od naštetih filmov so nekateri tudi dolgometražni filmi?

Da, film *Reka življenja – Donava* je dolgometražni dokumentarno-naravoslovni film, ki traja okrog 80 minut. Film je subtilna zgodba o najbolj močni reki Evrope v Srbiji, film o čudovitem svetu flore in favne Donave, potovanje skozi življenje majhnega človeka – ribiča in zgodba o trdnjavah in kulturni dediščini.

Na filmu smo potrpežljivo delali štiri leta, snemali v naravi in kulturnih dobrinah vzdolž Donave v Srbiji. Končali smo ga leta 2011. To je film zahtevne strukture, predstavlja potovanje skozi prostor in čas najlepšega dela reke Donave v Srbiji, kot tudi potovanje skozi življenje majhnega človeka, ribiča, od deških dni, pa do zrele dobe. Ustvarjanje tega nenavadnega in zahtevnega dokumentarnega filma je zahtevalo specifična snemanja iz zraka, z ladje, podvodno in mikroskopsko snemanje. Želja mi je bila s filmom *Reka življenja* približati naravne lepote Donave našim otrokom in nam samim ter vzpodbuditi še boljše zaščito te reke v Srbiji.

Donava je najpomembnejša evropska reka. S svojimi 2888 kilometri Donava povezuje vzhod in zahod Evrope, Atlantik in Mediteran. Skozi Srbijo je njen tok dolg 588 kilometrov in ravno tu ona postaja velika in močna. Tu se v njo vlivajo Drava, Tisa, Sava, Tamiš, Morava, Nera, Timok... Gledalec ima priložnost kreniti na potovanje, „poleteti“ in si tudi iz zraka ogledati skrivne rokave in meandre Donave, se spustiti pod vodo in pokukati v skrivnosti podvodnega sveta močvirja in donavskih globin, kjer vladajo velikanski somi, pa tudi se seznaniti s čudovitim kapljičnim svetom mikrokosmosa, praživali in alg. V filmu je predstavljen niz biserov srbskega Podonavja, najlepše zaščitene naravne dobrine: Specialni naravni rezervat „Gornje Podonavje“, Naravni park „Begeška jama“, NP¹ „Fruška gora“, SRP² „Koviljsko petrovaradinsko močvirje“, SRP „Deliblatska puščava“ in Labodovo okno, NP „Đerdap“.

Film na poljuden in sprejemljiv način predstavlja tudi vse večje trdnjave in kulturne dobrine vzdolž Donave: Bačko trdnjavo, Petrovaradinsko trdnjavo, Kalemegdan, Smederevsko trdnjavo, trdnjavo v Ramu, Golubačko trdnjavo, Trajanovo tablo, arheološko lokaliteto Lepenski vir...

¹ NP - nacionalni park - nacionalni park

² SRP - specijalni rezervat prirode - posebni naravni rezervat

Na kateri film ste posebno navezani (eden ali več)?

Film na katerega sem posebno navezan je film *Moj prijatelj štiglic*. To je zgodba o čudežnih pticah in prečudoviti naravi Vojvodine, o velikanski ljubezni dečka do ptic po eni strani, in svetu odraslih, tragični usodi ptic Evrope v začetku tretjega Milenija, o razdoru bogatega Zahoda in siromašnega Vzhoda.

Film je sneman na prečudoviti pristavi Salašu Srebrnega lista pri vasi Male pijace in v specialnih naravnih rezervatih: "Ludaško jezero", "Slano Kopovo" in "Stari Begej – Carska bara". Navdahnjen je z resničnim dogodkom, znanim kot Afera „Balkanske ptice“, ko je leta 2001 pretrgano tihotapljanje ubitih zaščitnih ptic z Balkanskega polotoka v Italijo.

Ta film je dokaz, da lahko film z dobrim scenarijem, z dobro idejo, ne glede na skromna sredstva in produkcijo, ustvari velik uspeh. Nagrajen je in na Japonskem in v Veliki Britaniji.

Sodeloval je na večih prestižnih mednarodnih filmskih festivalih: v Italiji, Grčiji, Veliki Britaniji, na Japonskem, Finskem, Poljskem, Slovaškem, Madžarskem in v Srbiji.

Dobitnik je večih nagrad za svoje filme:

- Nagrada znanstvenega komiteja Ekološkega Filmskega Festivala Viterbo, Italija (1996),
- Nagrada za kreativnost, I BELFEST, BIH (2001),
- "SREBRNI BOR", Najboljši ekološki film 12. MEFEST, Zlatibor (2004),
- Panda Award Finalist, WILDSCREEN 2006 Bristol, Velika Britanija,
- Najboljši ekološki film za edukacijo otrok, Japonska Wildlife Film Festival (2007),
- Memorialna nagrada "ALEKSANDAR SAŠA PETROVIĆ", MEFEST Zlatibor (2008),
- "ZLATO PAVOVO PERO" Grand prix, 12. Mednarodni festival fotografije in filma, Gospođinci (2009),
- Specialna nagrada, 13. Mednarodni Festival Filma o naravi, Lodz, Poljska (2009),
- "ZLATI LIST" Nagrada NP Fruška gora za leto 2012 za eko spot o Fruški gori,
- Specialna nagrada na Jahorina Film Festu 2013 za znanstveno videnje sveta ptic, film *Bele štoklje moje ravnine*,
- "ZELENI LIST" 2013 Radio B92 in Gibanja goranov Vojvodine za film *Konji Krčedinske ade*.

Vaše izkušnje s filmskih festivalov (sublimirano)?

Filmski festivali so slavja umetnosti in zelo me veseli, da smo z našimi ekološkimi filmi sodelovali na številnih festivalih po Evropi in Svetu in doprinesli k promociji narave naše države. To je prostor, kjer lahko primerjamo svoje delo s kolegi filmskimi ustvarjalci in se kaj novega naučimo. Zelo sem srečen, da sem bil povabljen na velike svetovne festivale, kot je WILD SCREEN BRISTOL v Veliki Britaniji in Japan Wildlife Film Festival v Toyami. Tam se lahko vidijo projekti Nacionalne Geografije, BBC, ORF in drugih velikih TV hiš, v katere je vloženo zelo veliko denarja, znanja in potrpežljivosti. Naše produkcije so skromne in se težko lahko primerjamo s tako bogatimi državami...

Znanstvena dela in udeležba na znanstvenih simpozijih in kongresih govorijo o biologu, ki je doktoriral na temo: Azotofiksirajoče cianobakterije v zemljiščih Vojvodine in njihova ultrastrukturalna in genetska karakterizacija, njegovi filmi pa s svojo umetniško sposobnostjo govorijo o mnogih aspektih življenja flore in favne, vode, ljudi in narave same.

Kakšne težave ste imeli pri Vašem delu?

V času cele svoje mladosti sem se želel ukvarjati z znanostjo biologijo. Natančneje z mikrobiologijo, konkretno z modrozelenimi algami, cianobakterijami. Še kot deček sem prihajal iz Odžakov v mikrobiološki laboratorij na PMF v Novi Sad k prof. dr. Miroslavu Gantarju, ki mi je bil mentor. Raziskovali smo prisotnost azotofiksirajočih cianobakterij v zemljišču Vojvodine in možnost njihovega izkoriščanja. Naredil sem par nalog na to temo in na tekmovanju *Znanost mladim* osvojil prvo mesto v tedanji Jugoslaviji.

Vse je bilo dobro do tretjega letnika študija, ko je moj mentor dr. Gantar, zapustil državo in odšel v

³ PP - park prirode - Naravni park

Ameriko. Naj pripomnim, da so to bila vojna leta, devetdeseta. Tedaj sem izgubil glavno podporo pri svojem delu, pa sem se zaradi tega, da bi magistriral in doktoriral, prepisal na Agronomsko fakulteto v Novem Sadu.

Kaj pomeni naravni rezervat (zaščiteni področje je pod čigavo zaščito)? Naštejte nam jih.

Že več kot 20 let delam v Pokrajinskem zavodu za zaščito narave kot PR inštitucije, na delovnih nalogah promocije, edukacije in odnosa z javnostjo. Delo na zaščiti narave ter redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst je zelo inspirativno in izzivalno, posebno v Vojvodini, ki je izraziti agrarni predel.

Področja ohranjene narave so danes zelo redka, zaradi škodljivega človeškega vpliva. Njih je treba nujno zaščititi, kot preostale bisere narave, izrazite geološke, biološke, ekosistemske in predelne raznovrstnosti. Največje zaščitene naravne celote v AP Vojvodini so v plavnih zonah velikih rek (Donava, Sava, Tisa...), v hribovito – gorati regiji Fruške gore in Vršackih planin, na velikih puščavah (Subotička in Deliblatska) in v izbranih stepsko-slatinskih področjih. Zaščitena področja so po Zakonu o zaščiti narave lahko: nacionalni parki, strogi in specialni rezervati narave, parki narave, predeli izjemnih odlik, spomeniki narave in zaščitena naravna bivališča.

Filmski festival v Toyami

V APV imamo trenutno okoli 7,5% teritorija, ki predstavlja zaščitene naravne dobrine. Imamo 139 zaščitene naravnih dobrin in od tega: 1 Nacionalni park (Fruška gora), 17 specialnih naravnih rezervatov narave, 12 naravnih parkov, 96 naravnih spomenikov – stebila in parki, 5 predelov izjemnih odlik in 8 – strogih naravnih rezervatov. Nekateri od najpomembnejših specialnih naravnih rezervatov so: Obedska bara, Carska bara, Ludaško jezero, Deliblatska peščara, Zasavica, Slano Kopovo, Gornje Podonavlje, Karađorđevo, Koviljsko-petrovaradinski rit...

Želja nam je doseči cilj nekje okrog 10 – 11% zaščitene naravnih dobrin, kar je običajno v Evropi.

Pomen teh področij?

Vsa ta področja predstavljajo oaze narave in dom redkih in ogroženih vrst. Varnost strogo zaščitene in zaščitene vrst se najbolje izvaja s prepovedjo posegov v njihova naravna bivališča, skozi zaščitena področja in druge načine prostorne zaščite. Zavod varuje ogrožene vrste v naravi tudi skozi aktivno zaščito in ohranjanje njihovih naravnih bivališč, zagotavljajoč jim boljše pogoje za življenje in razmnoževanje.

Zaščita narave in klimatske spremembe?

Ta zaščitena področja nudijo celo vrsto koristi ljudem, na primer: prostor za razvoj ekoturizma in rekreacijo, produkcija kisika, rezervoarji čiste vode, doprinašajo k preprečevanju klimatskih sprememb...

Zaščitene naravne dobrine Novega Sada (2012 film)? Recite nam nekaj o tem.

V DVD izdaji *Zaščitene naravne dobrine Novega Sada* je predstavljeno šest največjih in najpomembnejših zaščitene naravnih dobrin Novega Sada skozi petminutne filme, in sicer: NP „Fruška gora“, SRP „Koviljsko petrovaradinski rit“ PP³ „Begečka jama“, SP „Dunavski park“, Spomenik prirode „Futoški park“ in SP „Kamenički park“. Ti kratki filmi so zelo dobri za edukacijo otrok in jih pogosto prikazujemo mladim, ko obiščejo naš Naravoslovni muzej.

Sejem ekologije v Novem Sadu in vi? (Pokrajinski zavod za zaščito narave in PMF) Dan odprtih vrat?

Te manifestacije nam potrjujejo o kolikršnem delu in vloženem trudu z mladimi gre, tako s študenti biologije, študenti prava, z Združenjem učiteljev Vojvodine...

Zelo pomembna je izmenjava svojih znanj o pomembnosti zaščite narave z mladimi in javnostjo nasploh. V tem smislu so tudi nastali ti dokumentarno-ekološki filmi, Zavod pa organizira in izvaja razne vzgojno-izobraževalne in promotivne aktivnosti. Organizira razstave, predavanja, eko-kampanje, tribune in okrogle mize, izdajo publikacij, posterjev, sodeluje na sejnih in manifestacijah. Naravoslovno razstavo Zavoda vsako leto obišče okoli 30.000 obiskovalcev, predvsem otrok.

Vaše vezi s Slovenijo?

Jaz sem Slovenec in sem na to ponosen. Moj dedek Leopold Fojkar je rojen nedaleč od Škofje Loke v vasi Spodnja Luša leta 1904. Naša družina je imela v tem kraju žago za les in gostilno Pri Tonetu. Toda moj dedek je kot državni uslužbenec, žandar v Kraljevini SHS dobil premestitev službe v Bačko Topolo v

Vojvodini. Tu se je poročil in ostal živeti in od tod naša družina v teh krajih. Slovenija mi je draga tudi v srcu. Spominjam se počitnic preživetih poleti na morju v starem prečudovitem Piranu in modernem Portorožu. Glede moje družine pa sem poročen z ženo Mirjano (roj. Grubješič) prav tako diplomirano biologinjo, specialistko humane genetike. Imava dve hčeri in sicer Saro, diplomirano informatičarko in Teodoro, študentko arhitekture.

Lep dogodek v Vašem življenju?

Rojstvo mojih otrok Sare in Theodore je kot mnogim staršem vsekakor eden od najlepših trenutkov v mojem življenju.

Toda v profesionalnem smislu je zelo lep dogodek v mojem življenju bivanje na Japonskem na Japan Wildlife Film Festivalu, v mestu Toyama, kot tudi dobljena nagrada za film: *Moj prijatelj štiglic*, najboljši ekološki film za edukacijo otrok, Japan Wildlife Film Festival (2007). Film je bil preveden tudi v japonski jezik in prikazan na njihovi nacionalni televiziji.

Nam lahko poveste še kakšno zanimivost?

Ker sem kot deček živel v Odžacih, sem pogosto obiskoval mali Arheološki muzej kjer so bili razstavljeni eksponati iz zgodnjega neolita z bližje lokalitete Donja Branjevina. V muzeju me je vedno prijazno dočakal arheolog Sergej Karmanski in mi pripovedoval razne zgodbe vezane za življenje ljudi iz mlajše kamnite dobe. Postala sva prijatelja, čeprav je on imel svojih 55 let, jaz pa svojih 14 let. Tožil se mi je da ne more organizirati novih izkopavanj na lokaliteti, nima denarja, nima podpore pristojnih...

Predlagal sem mu, da pokličemo in angažiramo Mlade raziskovalce Vojvodine, kjer sem bil član. Po letu dni dogovarjanj in organizacije je med poletjem na lokaliteti Donja Branjevina pri Deronjah vzniknil raziskovalni tabor Mladih raziskovalcev. Po dveh letih izkopavanja to 1989. leto, je na lokaliteti razen delov keramičnih posod, uteži za mrežo, ostankov hiš, nekega dne izkopen tudi en popolnoma nenavaden predmet, predmet, ki je privabil pozornost vseh. Bila je to statua v obliki ženskega telesa, izredno izraženih ženskih atributov – oblin. Statua je bila visoka 38 centimetrov, v kodrih las se je videla rdeča barva in je zato poimenovana "Rdečelasa boginja". Ta statua je edinstvena in se ocenjuje, da je stara več kot 7000 let.

Zaradi Rdečelase boginje je malo manjkalo, da nisem odšel na študij arheologije...

Društvo Slovencev Kredarica in Vi?

Vsaka ptica k svoji jati leti! Ko smo vsi živeli v eni državi Jugoslaviji, se nacionalni pripadnosti ni dajala tako velika pozornost. Mnogi so se opredeljevali kot

Jugoslovani. Toda, ko je prišlo do razpada Jugoslavije, sem začutil potrebo, da se bolj povežem s svojimi rojaki, da pokažem svojo slovensko nacionalno pripadnost.

Čim sem izvedel, da je ustanovljeno Društvo Slovencev Kredarica v Novem Sadu, sem želel in sem postal član tega našega Društva. To je bilo tam nekje leta 1998, zdi se mi, ko je še bil predsednik Franc Cvec. Veselil sem se manifestacij, nastopov zborov in drugih kulturnih dogodkov Društva Kredarica.

Ker delam v Pokrajinskem zavodu za varnost narave, kjer je tudi Naravoslovni muzej, sem imel več priložnosti dočakati in ugostiti delegacije in skupine, ki so v organizaciji Kredarice prišle k nam iz Slovenije. Zato je tudi moja inštitucija Pokrajinski zavod dobila zahvalo za sodelovanje z DS Kredarica.

Moram omeniti še dogodek v življenju, povezan z DS Kredarica. Po proslavi 20. obletnice DS Kredarica 2017 v Srbskem narodnem gledališču, sem imel priložnost srečati monsignurja Stanislava Hočevarja, takrat našega beograjskega metropolita – nadškofa. Pristopil sem k njemu, se predstavil kot Oliver Fojkar, lepo ga pozdravil in vprašal, ali ga smem poljubiti in se mu zahvaliti za vse kar dela za ljudi. Z nasmehom in presenečenjem me je tudi on poljubil na lica in me vprašal, odkod je ta priimek: Fojkar. Vse sem mu lepo povedal, kdo sem in od kod je poreklo moje družine. Zadovoljno me je gledal in me povabil, naj ga obiščem v Beogradu. Toda potem se nisva več nikoli srečala.

Kaj bi sporočili članom Društva?

Člane Društva Slovencev Kredarica bi lepo pozdravil in jim zaželel zdravje in srečo. Da se še več družimo, spoštujemo in si pomagamo, da še več potujemo, in ohranjamo našo slovensko tradicijo.

Pogovor vodila: **Marija Lovrić**

Foto: **Oliver Fojkar**

KREDARICA NA 66. MEDNARODNEM SEJMU KNJIG V BEOGRADU

Od 21. do 29. oktobra 2023 je bil 66. Mednarodni sejem knjig v Beogradu. Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine-nacionalne skupnosti in Pokrajinski sekretariat za kulturo, javno obveščanje in odnose z verskimi skupnostmi Izvršnega sveta APV sta organizirala stojnico.

Na tej stojnici je Društvo Slovencev Kredarica razstavilo izdelke založništva v slovenskem jeziku: Biltene Kredarica, katerih izhajanje finančno podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, monografijo o 20 let DS Kredarica *Preteklost za prihodnost* ter knjigo za otroke *Galeb* avtorice Marije Lovrić. Izdaje so izzvale veliko zanimanja in so na koncu razdeljene.

Na sejmu je sodelovalo več kot 400 razstavjalcev iz Srbije in tujine. Sejem je otvoril pisec in založnik Vladislav Bajac.

Sejem se je odvijal pod geslom *Živele knjige!* Država častni gost je bila Republika Francija. V imenu države častnega gosta je udeležence sejma pozdravil

Mathias Enard, francoski pisec in eden med najboljšimi poznavalci zgodovine in kulture našega regiona.

Med nagrajenci sejma je tudi založba Prometej iz Novega Sada.

Sejma se je udeležilo okoli 190.000 obiskovalcev.

Beograjski sejem knjig velja za največjo regionalno manifestacijo posvečeno knjigi.

Besedilo: Marija Lovrić

SREČANJE PEVSKIH ZBOROV V SUBOTICI

Mednarodni festival Srečanje slovenskih zborov je bil 29. septembra 2023, že po tradiciji, v Mestni hiši v Subotici. Festival je bil devetnajstič v organizaciji Društva Slovencev Triglav Subotica.

Za zборе in vokalne skupine je to priložnost, da eni dugim predstavijo svoje delo v minulem letu. Letos je festival bil tekmovalnega značaja, kar je prispevalo k posebnosti atmosfere v dvorani Mestne hiše, hkrati pa je tudi odlična motivacija za doseganje čim večje izvajalne kakovosti zborov.

Program so otvorili domačini, Mešani pevski zbor Društva Slovencev Triglav, potem pa je nastopil Zbor Društva Slovencev Sava iz Beograda. Sledil je nastop gostujočega zbora iz tujine, Zbor Društva Slovencev v Budimpešti in nastop Zbora Društva Slovencev Planika iz Zrenjanina. Društvo Slovencev Kredarica iz Novega Sada je predstavila je Moška pevska skupina Fantje, po njih pa tudi zbor tega Društva, čigar umetniški vodja je Borut Pavlič.

Po zaključku uradnega dela programa so člani zborov nadaljevali druženje ob pesmi in plesu. Sledila je proglašitev zmagovalca, čigar naslov je letos ponesla Muška pevska skupina Fantje iz Društva Slovencev Kredarica. Festival je bil s podporo Republike Slovenije (Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu), Ministrstva kulture Republike Srbije in Mesta Subotice.

Besedilo in foto: Ana Rimar Simunović

NAŠA SLOVENSKA POTICA

Dne 8. oktobra 2023 je v organizaciji Društva Slovencev Kula iz Vršca potekala tradicionalna prireditel Naša slovenska potica. Sodelovala so Društvo Slovencev Sava Beograd, Društvo Slovencev Planika Zrenjanin, Društvo Slovencev Martin Krpan Smederevo, Društvo Slovencev Kredarica Novi Sad, Združnje žena Orehovica Slovenija in Slovensko etnološko društvo.

Naša slovenska potica je letos imela prav posebno čast, saj je bila prvič strokovna komisija za ocenjevanje potice iz Slovenije v sestavi dr. Tanje Roženberger, Polone Rigler, Taje J. Gubenšek in Dragana Kapelerja.

Letos je po mnenju komisije prvo mesto pripadlo Tanji Baltić iz Društva Slovencev Sava iz Beograda, drugo mesto si je zaslužila najbolj okrašena potica Cvetke Vučković iz Društva Slovencev Kula iz Vršca, tretje mesto pa je pobrala potratna potica iz Društva žena Orehovica.

Besedilo in foto: Rut Zlobec

18. MLADINSKA POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA IN 42. POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA

Dne 3. julija 2023 sta se začeli 18. Mladinska poletna šola slovenskega jezika in 42. Poletna šola slovenskega jezika v organizaciji Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani.

Pester program obeh poletnih šol je sestavljen iz šole jezika in spoznavanja slovenske kulture, kulinarike ter lepot naše domovine. Vsako leto se poletne šole udeležijo Slovenci in njihovi potomci, ki živijo izven domovine Slovenije. Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je ponosni sofinancer obeh poletnih šol. Društvo Slovencev Kredarica in učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije vsako leto pomagata učencem DPS, da se prijavijo na razpis in si pridobijo študentsko stipendijo za udeležbo na poletnih šolah.

Na otvoritvenih prireditvah je učence in ostale udeležence v imenu Urada nagovorila sodelavka Ana Ahačevčič in jim zaželela uspešno učenje in veliko prijetnih trenutkov v Sloveniji.

Društvo Slovencev Kredarica se zahvaljuje Uradu, Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik in vsem ostalim za podporo.

*Privedila: Elza Ajduković
Vir: Urad Vlade RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu*

SPET NA POLETNI ŠOLI

To leto sem spet dobil študentsko stipendijo za Mladinsko poletno solo slovenščine, ki je potekala v Ljubljani. Zbralo se je 122 udeležencev iz 20 držav iz celega sveta.

Bil sem nameščen v Dijaškem domu Bežigrad in sem bil v 8. skupini. Moja lektorica je bila Maja Kos in nas je bilo 12.

Dopoldnevi so potekali z učenjem slovenščine, popoldnevi so pa bili izpolnjeni z različnimi aktivnostmi. Kopali smo se v Atlantisu, se povzpeli na Šmarno goro, nakupovali smo v BTC-ju...

Obiskali smo tudi Mestni muzej, Narodno galerijo in Univerzo v Ljubljani. Imeli smo športne turnirje, kjer je vsak izkazal svoj talent. Jaz sem se pokazal v nogometu z Argentinci. Na koncu tedna smo se kopali v slovenskem morju v Fiesi in tudi na Gorenjskem na Bledu.

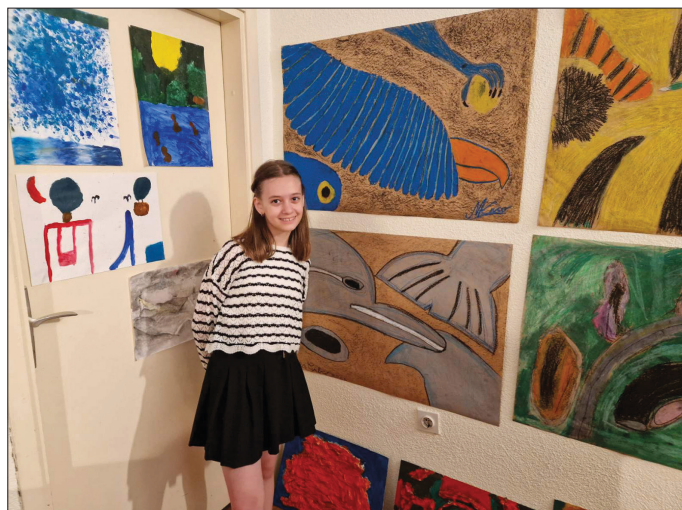
Dva tedna kasneje odhajam domov poln znanja in lepih spominov. Hvaležen za novo znanje, prijatelje in nepozabne spomine.

Besedilo in foto: Luka Dimitrijević

POLETNA ŠOLA MALO DRUGAČE

Ime mi je Magdalena Kiso. Hodim na pouk k učiteljici Rut Zlobec v DS Kredarica v Novem Sadu.

za Tolmin, ampak ena od najlepših stvari, ki se mi je zgodila to leto.

Lansko leto sem se prvič prijavila na poletno šolo slovenščine v živo – v Tolminu. Bila sem žalostna, ker me niso sprejeli. Ampak to pa ni bilo dolgo, ker sem dobila štipendijo za poletno šolo v Murski Soboti. *Slovenščina malo drugače* ni bila samo zamenjava

S prijatelji iz Srbije, Hrvaške, Bosne in Nemčije sem bila nameščena v Dijaškem domu. Vsak dan dopoldne in popoldne so se zamenjevali pouk slovenščine in umetniške delavnice. Na njih smo se z učiteljicami učili in raziskovali različne likovne tehnike. Najbolj

všeč mi je bilo druženje. Prosti čas smo dopolnili z urami družabnih iger v skupinskem dnevnem bivanju. Prosti čas smo imeli tudi zvečer in takrat smo se sprehajali po Murski Soboti, imeli ekipna tekmovanja in se učili cirkuške veščine. Zato ker v Novem Sadu hodim v šolo cirkuških veščin, sem sedaj imela priložnost, da z drugimi izmenjujem trike in tudi pomagam prijateljem, da jih obvladajo. Čeprav sem se pri pouku slovenščine veliko novega naučila, eden od najlepših delov te poletne šole mi je bil izlet po Prekmurju. Šli smo na plantažo paradižnika Lušt, čoko-

ladnico Passero, doživljajski park Expanso, Plečnikovo cerkev v Bogojini in ob koncu rafting na Muri – Otok ljubezni.

Po sedmih čudovitih dnevih so prišle naše družine (lahko so bili pozni nekaj dni). Za njih smo pripravili razstavo in povedali, kaj smo se naučili. Ampak tu pa ni bil konec. Del tega kar sem imela priložnost odkriti v poletni šoli, sem delila z mojo sestrico in starši. Naš obisk Prekmurja se je lahko začel, ampak tokrat z mano kot vodičko.

Besedilo in foto: Magdalena Kiso

HALO, TUKAJ SLOVENSKI MEDITERAN!

Letos sva iz Društva Slovencev Kredarica dobili štipendijo Lidija Svetek in jaz in bili del letošnje jubilejne 30. poletne šole slovenskega jezika *Halo, tukaj slovenski Mediteran!* v Kopru od 10. do 21. julija 2023. Tečajev se je udeležilo 50 tečajnikov iz 20 držav iz vseh koncev sveta. Skupaj smo se zbrali, da bi se naučili slovenščine ali svoje znanje poglobili in tudi zaradi slovenskih korenin. Namestitev je bila v študentskem domu *Prisoje*.

Vsak dan smo imeli pouk od 9-12.30h in vsako popoldne različne delavnice (pravopisno, glasbeno, literarno, kulinarčno). Na delavnici izdelav razglednic sva Lidija in jaz osvojili nagrade za drugo in tretje mesto. Za vikend smo šli na celodnevno ekskurzijo, na kateri smo si ogledali samostan v Stični, grad Bogenšperk in Ljubljano.

Iz Kopra sva odnesli lepe spomine in se veliko naučili. V spomin na poletno šolo so ostale tudi fotografije z delavnic, ekskurzije...

Zelo sva hvaležni, ker sva bili del tega!

Besedilo in foto: Nataša Dimitrijević

in Lidija Svetek

MAVRICA V SUBOTICI

V soboto 14. oktobra 2023 je bila v organizaciji Društva Slovencev Triglav v Subotici tradicionalna prireditev Mavrica, že XVIII. srečanje za mlajše učence dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije. Nastopalo je več kot 70 učencev.

Prireditve so se udeležili tudi učenci Društva Slovencev Kredarica, ki so pod mentorstvom učiteljice Rut Zlobec pripravili program nastopa. Posebni gostje iz Slovenije so bili učenci in učiteljice iz Osnovne

šole Ob Rinži iz Kočevja, ki so prišli na povratni obisk saj so v prejšnjem letu že gostili učence DPS iz slovenskih društev v Srbiji.

Besedilo in foto: Kristina Koprivšek

IZDELAVA VOŠČILNIC V VELEPOSLANIŠTVU

Najmlajši učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije so v soboto 25. novembra 2023 sodelovali na delavnici izdelave novoletnih voščilnic v organizaciji Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu. Na delavnici so sodelovali tudi učenci in starši iz Društva Slovencev Kredarica.

Odziv na delavnico je bil zelo velik na obojestransko zadovoljstvo. To je bila tudi priložnost da se otroci, starši in predstavniki Veleposlaništva bolje spoznajo. Društvo Slovencev Kredarica pozdravlja

organizacijo delavnice in se vsem zahvaljuje za podporo in sodelovanje.

Besedilo in foto: Kristina Koprivšek

KRISTINA PEJKOVIĆ

Rojena je leta 1990 v Novem Sadu. V Beočinu je končala Osnovno šolo Jovan Grčić Milenko, potem pa 2009 Gimnazijo Jovan Jovanović Zmaj naravoslovnomatemično smer v Novem Sadu. Naslednje leto se je vpisala na dodiplomski študij na Oddelek za sociologijo Filozofske fakultete v Novem Sadu, ki ga je končala v roku, 27. septembra 2014. Po dodiplomskem študiju je na istem oddelku končala podiplomski-magistrski študij s povprečno oceno 10,00 in uspešno opravila zagovor podiplomske-master naloge 2016. Doktorski študij na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Novem Sadu je vpisala 2016. Od julija 2018 je zaposlena kot raziskovalka na Filozofski fakulteti v Novem Sadu.

Zagovor doktorske disertacije pod nazivom Evolucijska teorija nasilja: h konsilijentni razlagi je opravila 4. 3. 2023.

Pridobljeni strokovni naziv: Doktorica socioloških znanosti

Študijski program: Oddelek za sociologijo

Naslov doktorske naloge: Evolucijska teorija nasilja: h konsilijentni razlagi

Zaposlitev: Raziskovalka na Filozofski fakulteti v Novem Sadu.

Kristina: Od 2018 sem članica Društva Slovencev Kredarica v Novem Sadu, kjer sem obiskovala dopolnilni pouk slovenskega jezika pri učiteljici Rut Zlobec. Moj pradedek Štefan je Slovenec, prav tako tudi moja babica Terezija. Zelo sem ponosna na pradedka Štefa-

na (Stepanus) Goren(j)aka in babico Terezijo, ki izvirata iz Štajerske, iz mesta Zreče. Menim da Slovenijo krasi prelepa narava, kot tudi da je resnično ena od najčistejših držav na svetu, kar se da videti že pri samem prihodu v državo. Razen naravnega bogastva, je Slovenija zaželjena zahvaljujoč njenim prebivalcem, ki so zelo sproščeni dobrodušni ljudje ter marljivi v svojih težnjah ohraniti vsako drevo, vsak potoček, reko in gore. Ko sem lani obiskala slovensko primorje, Piran, Portorož in Izolo sem bila zelo navdušena. V prihodnosti načrtujem, da kolesarim po slovenski obali, obiščem slovenske gore in izpopolnim slovenski jezik.

ČUDOVITO POTOVANJE SKOZI ČAS: SLOVENSKA SKUPNOST V ARGENTINI

Buenos Aires, december 2022 – medtem ko sem poslovno obiskal argentinsko prestolnico, sem imel edinstveno priložnost spoznati bogato zgodovino in izjemno skupnost Slovencev v Argentini. Ta izjemna migracijska zgodba me je tako očarala, da sem se odločil raziskati njihovo zgodovino, navade ter pridobiti vpogled v sodobno življenje Slovencev v tej južno-ameriški državi.

Zgodovina migracije Slovencev v Argentino sega nazaj v XIX. stoletje, ko so se prvi slovenski priseljenci začeli seliti na ta odrinjeni del sveta. Motivirani z željo po boljšem življenju in iskanju novih priložnosti, so se mnogi odločili zapustiti svojo domovino. V začetku so se večinoma naseljevali na podeželju, kjer so se ukvarjali z kmetijstvom. Sčasoma pa so se mnogi med njimi preselili v Buenos Aires, kar je prispevalo k oblikovanju živahne slovenske skupnosti v tem veličastnem mestu.

Danes je skupnost Slovencev v Argentini še vedno živa in polna ponosa. Čeprav so se skozi generacije včlenili v argentinsko družbo, so ohranili svojo slovensko identiteto, jezik ter številne navade. V mestu Buenos Aires se je oblikovalo več slovenskih društev, ki skrbijo za ohranjanje slovenske kulture in organizirajo številne prireditve, kot so folklorni festivali, okrogle mize ter kulinarčni dogodki, kjer se prepletajo vonjave in okusi slovenske in argentinske kuhinje.

Med raziskovanjem sem odkril tudi zanimive podatke o znanih Argentincih slovenskega porekla. Eno med najbolj znanimi imeni je nedvomno Leopoldo Torre Nilsson, izjemen argentinski filmski režiser, ki je svoje korenine povezal s Slovenijo. Njegova dela so prejela mednarodno priznanje in prispevala k razvoju argentinskega filma.

Poleg zanimive zgodovine in močne skupnosti Slovencev v Argentini, obstaja še nekaj zanimivih dejstev, ki še bolj obogatijo to razburljivo migracijsko zgodbo:

Slovenska cerkev: V Buenos Airesu se nahaja čudovita cerkev Nuestra Señora de la Inmaculada Concepción, ki je znana tudi kot Slovenska cerkev. Ta cerkev je pomembno versko in kulturno središče slovenske skupnosti v Argentini. Vsako leto poteka tudi tradicionalno praznovanje slovenskega kmečkega praznika Jurjevo, ki privablja številne obiskovalce.

Slovenski jezik: Čeprav so se mnogi Slovenci v Argentini asimilirali v špansko govorečo družbo, še vedno obstaja skupnost, ki aktivno ohranja slovenski jezik. Slovenska šola v Buenos Airesu je kraj, kjer se otroci slovenskih izseljencev učijo slovenščino in ohranjajo svojo jezikovno dediščino.

Kuhinja: Slovenska kuhinja je prav tako našla svoj prostor v Argentini. Mnogi Slovenci so ohranili tradicionalne recepte in jih združili z lokalnimi sestavinami ter okusi. Tako lahko v Buenos Airesu poskusite slovenske jedi, kot so potica, štruklji, kranjska klobasa ter različne vrste kruha, ki so prava paša za sladokusce.

Folklor: Slovenska folklor je živahen del skupnosti v Argentini. Skupine, kot je Slovensko kulturno društvo Triglav, izvajajo tradicionalne plesne in pesmi na različnih prireditvah ter festivalih. Njihove barvite noše in energični nastopi pritegnejo pozornost obiskovalcev ter ohranjajo tradicijo in ponos slovenske kulture.

Slovenski vpliv: Slovenski priseljenci so pustili tudi svoj pečat na argentinskem gospodarstvu. Mnogi med njimi so ustanovili uspešna podjetja in prispevali k razvoju različnih panog, kot so kmetijstvo, industrija in trgovina. Njihov podjetni duh in vztrajnost so prispevali k razvoju Argentine kot pomembne gospodarske sile.

Ponosen sem, da sem lahko doživel bogato zgodovino in kulturo Slovencev v Argentini. Njihova vztrajnost, ljubezen do tradicije in močna povezanost z domovino so navdihujoče. Obisk Buenos Airesa je bil zame resnično čudovito potovanje skozi čas. Slovenska skupnost v Argentini je živa priča truda in poguma priseljencev, ki so svojo kulturo in identiteto ohranili na drugem koncu sveta. Prepričan sem, da bo ta zgodba migracije ter dediščina Slovencev še dolgo navdihovala ljudi tako doma kot v Argentini.

Besedilo in foto: Dimitrije Krunić

PO SLEDEH SLOVENCEV NA ČEŠKEM

Nadaljevanje iz prejšnje številke

OD DUHOVNIKA DO IT STROKOVNJAKA

Prago (1,3 milijona prebivalcev), glavno mesto Republike Češke vsako leto po uradnih podatkih obišče okrog 10 milijonov turistov, letos pa so med njimi bili tudi člani Društva Slovencev Kredarica, ki so prve štiri dni junija dočakali na čudovitem gostovanju na Češkem. Bilo je lepo, pa tudi poučno.

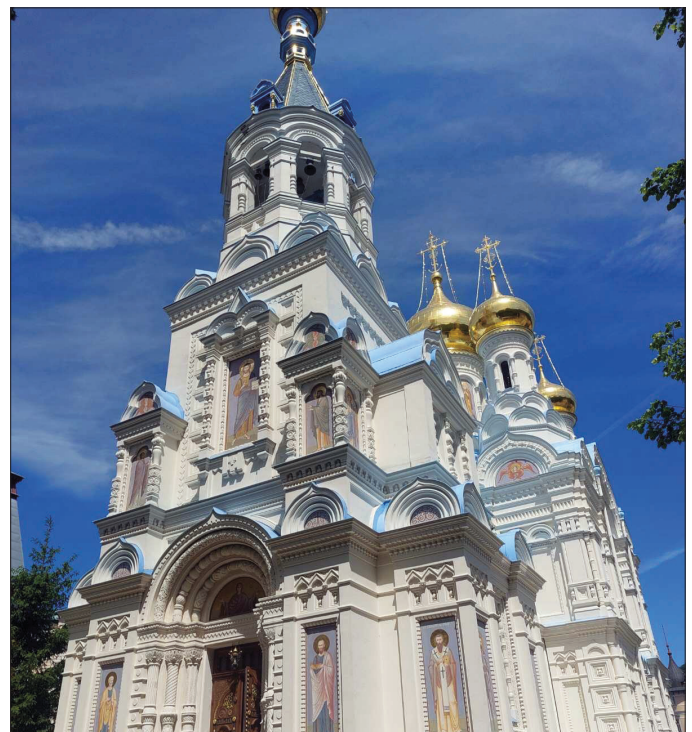

Slovenci so od nekdaj odhajali na Češko, da bi študirali ali delali in so tako tudi zapustili mnoge sledi. Včasih so se tukaj šolali in delali duhovniki, arhitekti, jezikoslovci... Danes tu delajo IT strokovnjaki in agenti za nepremičnine, pa tudi drugi profili poklicev.

V preteklosti so se družili v kakšnih pivnicah, danes pa imajo svoje društvo, ki deluje v glavnem mestu. Imenuje se Slovensko Društvo Jože Plečnik po arhitektu, ki je z graditeljskimi remek deli zapustil sledi ne samo v obeh državah, temveč tudi v državah v regiji. Tu je tudi Društvo Lastavica, kjer se zbirajo ljudje iz bivših republik Jugoslavije, radi se jim pridružijo tudi člani Slovenskega Društva Jože Plečnik. Člani gostovanja iz Kredarice so obiskali Veleposlanstvo Republike Slovenije v Pragi in znamenite toplice Karlovy vary. Niso preskočili tudi ogleda znamenite

Plečnikove Cerkve Srce Jezusovo v Pragi. No, pa pojdemo po vrsti. Kje so in kaj delajo Slovenci na Češkem danes, kje so bili včeraj in kaj načrtujejo jutri? Kaj so rekli sami?

Prvi dan junija, v četrtek smo obiskali Slovensko Društvo Jože Plečnik in Društvo Lastavica. Predsednik Slovenskega Društva Jože Plečnik, Iztok Toplak pravi, da se radi zberejo in najdejo med svojimi. Iz Slovenije je v iskanju dobrega zaslužka prišlo sem največ IT strokovnjakov, vendar prihajajo tudi iz drugih strok. Kot tudi v drugih državah EU, se tudi na Češkem veliko vlaga v nepremičnine, pa kvadrat površine stanovanja v centru Prage stane tudi do 6.000 evrov. To je ugotovila tudi mednarodna hiša „Remaigs“, ki ima podružnice za prodajo nepremičnin po celem svetu in za katero dela Iztok Toplak v praški podružnici. Tako se preko njih lahko kupijo stanovanja skoraj povsod po svetu, ta hip so zelo iskana stanovanja na Floridi, kupcev iz Češke pa ne manjka.

Glede samega Slovenskega Društva, si želijo v prihodnosti poglobiti sodelovanje s Slovenci iz Avstrijske Koroške, saj pravijo, da so imeli podobno usodo in življenjske okoliščine skozi stoletja, tako da razmišljajo, kako z aktivnim delovanjem priti do dodatnih sredstev preko projektov in dostopnih skladov, ki so na voljo tako v EU kot tudi na Češkem in v regiji. Nove ideje in dodatni denar bi prispevali tudi k boljši kakovosti delovanja.

Tudi na Češkem deluje dopolnilni pouk slovenskega jezika, kulture in tradicije, kjer se učiteljica Helena

Poche trudi učencem poleg slovenskega jezika posredovati čimveč zanimivosti o slovenski kulturi.

Obe Društvi tako Slovensko Društvo Jože Plečnik, kot tudi Društvo Lastavica imata veliko idej za nove aktivnosti, vendar se do sredstev za projekte težko pride tudi v Lastavici, pa predsednica Jelena Čirić pravi, da se v glavnem aktivnosti financirajo iz članarin in donacij. Članstvo je številno, tu se zbirajo ljudje, ki živijo in delajo tu, prihajajo pa iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške ter Srbije. O načrtih predsednica Jelena Čirić pravi: Popularni smo tukaj, saj pri nas ni politike. Razen druženja obstajajo možnosti še za druge aktivnosti, več denarja pa bi nam omogočilo organizirati razstave, gostovanja glasbenikov ali drugih umetnikov, zato bomo poskušali priti do denarja skozi projekte.

Predsednik Društva Slovencev Kredarica, Đorđe Veselinov je rekel, da Slovence, ki živijo izven matice spaja skupna kultura ter se obenem zahvalil članom Društva Jože Plečnik, ker ohranjajo slovenski jezik in kulturo ter v najlepši luči predstavljajo Slovence na Češkem.

Člani pevskih skupin iz DS Kredarica so se predstavili s pesmimi, recitatorji pa z recitalom o Jožetu Plečniku. Po nastopu se je program nadaljeval z druženjem in pogostitvijo, ki ju je ves čas spremljalo petje.

Drugi dan gostovanja je bil namenjen sprejemu v veleposlaništvu Republike Slovenije, kjer so se razveselili obiska slovenskih rojakov iz Novega Sada. Dobrodošlico in prijetno bivanje jim je zaželela veleposlanica nj.eks. Tanja Strniša.

Na sprejemu je profesorica slovenskega jezika na praški univerzi, Alenka Jensterle Doležal predstavila svojo knjigo Znani Slovenci na Češkem, pa smo lahko izvedeli, da je razen Jožeta Plečnika v Pragi med ostalimi živel in ustvarjal tudi slavist ustanovitelj slavistike na Praški Karlovi univerzi Matija Murko ter drugi. Upamo da bo imela naslednje leto profesorica

Alenka Jensterle Doležal predstavitev svoje knjige v Novem Sadu v Društvu Slovencev Kredarica.

Zakaj sta Češka in Praga že od nekdaj privabljali ljudi iz Slovenije, pa tudi turiste iz celega sveta, so Kredarčani lahko izvedeli od vodiča Tomaža Jiržija?, ki jih je popeljal na ogled starega mestnega jedra, reke Vltave, starega dvorskega poslopja Hradčani ter Metropolitanske stolnice svetega Vida, Vencoslava in Vojteha (češko Metropolitni Katedrála svatého Vita, Václava a Vojtecha), ki je rimskokatoliška stolnica v Pragi in sedež praškega nadškofa. Do leta 1997 je bila posvečena samo svetemu Vidu in jo še vedno pogosto

CERKEV ZA SPOMIN

Slovensko Društvo na Češkem si je z razlogom izbralo ime Jože Plečnik po znamenitem arhitektu. Kot mnoge ustvarjalce, so tudi njega hkrati kritizirali in hvalili. Rojen je bil 23. januarja 1872 v Ljubljani, umrl prav tako v rojstnem mestu 7. januarja 1957. Svojo graditeljsko dediščino je zapustil v Pragi, na Dunaju, Ljubljani, Bogojini ter Beogradu.

Njegovo ustvarjanje je splet antične in mediteranske arhitekture na popolnoma nov način. Danes ga smatrajo za tretjega velikana arhitekture na Češkem. Skupaj s kolegi je dosegel, da se stari grad Hradčani vmesti v sodobno Prago. Njegove ideje in nov način gradnje niso vedno odobraval. Društvo čeških žena, ki je delovalo med dvema svetovnjima vojnoma je menilo, da njegova dela niso v skladu s tradicijo Češke, pisali so peticije zoper njega, zlasti pa jih je motila arhitektonska rešitev Cerkev Srca Jezusovega, ki je zgrajena v predelu Vinogradi (na Vinohradech), kjer so se nastanili pretežno slovenski priseljenci.

Učiteljica slovenskega jezika v Pragi, Helena Poche je peljala gostujoče Slovence na ogled cerkve. Prečudovita je cerkev, rdeča opeka in srebrni kipi svetnikov v notranjosti, ji dajejo skoraj nestvarno lepoto.

Ne, ne more se to ne opisati, ne slikati, treba je priti, videti in začutiti!

imenujejo stolnica svetega Vida. Tu je tudi glavni trg mesta, ki ga krasi spomenik kralju Vaclavu II., ki je Češko v XIV. stoletju pretvoril v trdno kraljevino. V provinci Bohemija je prevzel kontrolo nad rudnikom srebra, kar mu je prineslo blagostanje in moč. Leta 1348 je ustanovljena univerza v Pragi, ki je najstarejša univerza severno od Alp. Vaclav I. je v X. stoletju vzpostavil temelj češke države in ustanovil Prago. Bil je iz dinastije Pšemislovići. Za turiste je zelo pomemben tudi Karel IV. On ni bil ne osvajač ne reformator, temveč je med ostalim odkril zdravilni učinek vode, kjer je zgradil toplice Karlovy vary. Nesrečni padec s konja, ko se je "njegovo veličanstvo" odkotalilo in padlo v potok s toplo vodo, so bolečine v kosteh kar splahnile. Ostalo je takorekoč zgodovina. Razvedrilo in terapijo so v toplicah iskali tudi Beethoven, Goethe, Schiller...

Tu so razen čeških kraljev imeli dvorce ruski cesar Peter Veliki in angleški kralji, zato tu še danes stojita pravoslavna cerkev sv. Petra in Pavla ter angleška cerkev, ki je pretvorjena v muzej voščenenih lutk.

Mnogim, ki prvič obišejo Karlovy vary, se bo zdelo, da so vse te čudovite baročne palače že nekje videli. To je res, saj se tukaj po padcu železne zavese snemajo mnogi filmi, med njimi znani Royal Casino iz seriala o Jamesu Bondu z angleškim igralcem Danielom Craigom v glavni vlogi. Razen njega je tukaj snemala še Julia Roberts in mnogi drugi. Danes je tu tudi kitajski tržni center z restavracijo. Češka danes gosti mnoge filmske zvezde ali fotomodele. Najbolj znane mane-

kenke, med njimi tudi zvezda Adriana Lima, so snemale editorial za spodnje perilo na Karlovem mostu.

Tu so tudi številni "navadni" turisti, samo v Prago jih vsako leto pride okoli 10 milijonov, okrog 8 milijonov so prav turisti, ostali so azilanti in begunci iz Rusije in Ukrajine, eni iščejo priložnost za nov posel, drugi topli dom. V samem središču Prage se dajo videti parole podpore narodu Ukrajine.

S tolikšnim navalom turistov si prebivalci Prage zagotovo včasih zaželi tudi malo miru. Vmes se nemara najde kakšno zatišje nekaj tednov pred ali po novoletnih praznikih, potem pa spet vse znova.

*Besedilo: Dušanka Vujošević
Foto: Dušan Vujošević*

VPIS V POSEBNI IMENIK SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE V SRBIJI

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin v Republiki Srbiji iz leta 2009 omogoča vpis v Posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na [zah-
tev_pbs_upis_slovenacki](#).

Na podlagi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1. 1. 2009, lahko izpolnjen obrazec za vpis v posebni volilni imenik osebno dostavite pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice ali pa ga skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošlje-

te priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik.

Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov. Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice. Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta.

IN MEMORIAM

VERA STRAŽMEŠTEROV

Dne 22. septembra 2023 nas je v 82. letu za vedno zapustila Vera Stražmešterov, roj. Leskovar dolgoletna članica Društva Slovencev Kredarica.

Slava ji!

Iskreno sožalje družini Stražmešterov in Leskovar.

IN MEMORIAM

EMINA ČAMO LORBEK

Dne 13. decembra 2023 se je v 92. letu poslovila Emina Čamo Lorbek, mama Seada in Staše Lorbeka ter žena Josipa Lorbeka Pepija, dolgoletnih članov DS Kredarica. Emina je bila sodelavka pri kulturnih dogajanjih in donatorica DS Kredarica.

Slava ji!

Iskreno sožalje družini Čamo in Lorbek.

Društvo se za vsestransko podporo zahvaljuje častnemu predsedniku društva Ivanu Zavrtniku z družino, družini Veselinov, Veriš, Maletin, Ajduković, Lorbek, Mariji Lovrić in vsem drugim članom društva, učencem dopolnilnega pouka, pevcem pevskih skupin in članom ansambla, učiteljici Rut Zlobec, Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenju slovenska izseljenska matica v Sloveniji, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu za šolstvo Republike Slovenije, Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu in častnemu konzulu Republike Slovenije v Vojvodini Rajku Mariću, Nacionalnemu svetu slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, Pokrajinski Vladi in Pokrajinskemu sekretariatu za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti in Pokrajinskemu sekretariatu za kulturo, javno obveščanje ter odnose z verskimi skupnostmi Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine, Mestni upravi Novi Sad, Mestnemu odboru za kulturo, Kulturnemu centru Novi Sad, Židovski občini, Baletni šoli in Glasbeni mladini Novega Sada, Mestni knjižnici Novi Sad in drugim.

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Marija Lovrić – urednica, člani Elza Ajduković, Jasmina Veselinov, Nina Stanimirov-Veriš in Đorđe Veselinov – tehnični urednik. Aleksandar Jovanović – priprava za tisk. Tisk: Simbol – Petrovaradin. Naklada: 500 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 065/8427-106 i 064/1564-542. E-mail: pisarna@kredarica.org. Rešenjem Sekretariata za informiranje št. 105/651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002. Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev informiranja. Izhajanje te številke je omogočil Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti.

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

061.237 (497.113 Novi Sad)

KREDARICA: Bilten Društva Slovencev v Novem Sadu / urednica Marija Lovrić.- Let.1, št.1(marec 2001)-Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica", 2001 - Ilustr. ; 30 cm

Tromesečno

COBISS.SR-ID 223277807

ISSN 1821-1070